Tarvitseeko yritys kristallipalloa tulevaisuuden ennakointiin?

1.7.2019

Tulevaan varautuminen on järkevää. Siispä, vähän rahaa pahan päivän varalle, suunnitellaan tuleva puolivuotinen, markkinointi kuntoon ajoissa ja kaupantekoon. Mutta mitä mahtaa tapahtua vuoden päästä, tai viiden vuoden päästä? Joku voi tässä vaiheessa jo turvautua kristallipalloon, mutta litteä näyttö ja hakukone ovat varteen otettava vaihtoehto.

Olemassa olevan tiedon havainnointi ja löytäminen

Ennakointi on toimintaympäristön muutosten järjestelmällistä seuraamista. Ensimmäiseksi kannattaa pohtia, mitkä toimialat vaikuttavat omaan toimintaan tai sivuavat sitä. Toiseksi kannattaa tutustua valmiiksi tuotettuun tietoon siitä, millaisia trendejä ja megatrendejä Suomessa ja muualla maailmassa on meneillään. Tätä tietoa tuottaa esim. Sitra (https://www.sitra.fi/aiheet/megatrendit/). Kolmantena vaiheena on pitää nämä asiat mielessä, kun seuraa uutisia, lehtiä, keskusteluja ja ihmisten käyttäytymistä. Silmät ja korvat alkavat huomioida uudella tavalla niitä asioita, joiden merkityksen omalle toiminnalle on tiedostanut.

Kristallipallon sijaan tietoa on saatavilla arkipäiväisistä tietolähteistä. Lisäksi kannattaa hyödyntää valmiiksi pureskeltuja ja mietittyjä näkemyksiä tulevaisuuden kehityssuunnista. Niiden laatimisen taustalla on tieto tänä päivänä olemassa olevista ilmiöistä ja eri ilmiöiden linkittymisestä toisiinsa, jolloin voidaan tehdä perusteltuja veikkauksia siitä millaiset asiat tulevaisuudessa voimistuvat ja mitkä lakastuvat pois.

Omasta yrityksestä olevan tiedon ja ennakointitiedon liittäminen yhteen paljastaa uusia näkökulmia

Ennakointitiedon hyödyntämiseen on olemassa hyviä työkaluja, joita käyttämällä tiedon pystyy jäsentelemään napakaksi paketiksi. Esimerkiksi laajalti käytetty SWOT-analyysi auttaa tunnistamaan ja tuomaan näkyville yrityksen omia vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Kun se tieto yhdistetään jäsenneltyyn ja pureskeltuun tulevaisuustietoon, alkaa litteä näyttö muistuttaa kristallipalloa. Yrityksen tietoja ja ympäristöstä kertovia tietoja yhdistelemällä voidaan rakentaa erilaisia tulevaisuuskuvia. Yleensä tehdään positiivinen, negatiivinen ja nykyistä kehitystä myötäilevät tulevaisuuskuvat.

Yritysten kannattaa hyödyntää ennakointitietoa ja pohtia sitä, mitä eri tulevaisuuskuvien toteutuminen merkitsisi yrityksen kannalta ja kuinka tilanteeseen voi varautua. Jos ja kun huomataan, että merkit viittaavat

jonkun laaditun tulevaisuuskuvan suuntaan, on yrityksessä jo mietitty valmiiksi mitä se merkitsee. Tällöin tilanteeseen voidaan reagoida nopeasti – todennäköisesti ennen kuin ennakointia toteuttamattomat kilpailijat edes tiedostavat muutoksen olemassaoloa. Nopea reagointi muuttuviin olosuhteisiin antaa yritykselle kilpailuedun.

Apua ennakoinnin toteuttamiseen

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa toteutettava Pk-yritykset SOTE-polulla kasvuun hankkeen aikana ennakoinnista on tehty työkalu erityisesti sosiaali- ja terveysalan yrityksiä ajatellen. Työkalun avulla yrityksiä kannustetaan kiinnittämään huomiota toimintaympäristön jatkuvaan tarkkailuun. Jo tapahtuneiden asioiden tarkastelun lisäksi halutaan kannustaa tulevaisuustiedon huomiointiin. Tulevaisuustietoa tuotetaan järjestelmällisesti seuraamalla paikallisia ja maailmalla meneillään olevia tapahtumien suuntia. Esimerkiksi maailmanlaajuisella ikääntymisen megatrendillä on vaikutuksia, jotka näkyvät jokapäiväisen elämän tasolla sote-yrityksissä. Ikääntyviä on yhä enemmän, vanhaksi eläviä on yhä enemmän ja tämä vaikuttaa asiakkaiden määrään, hoitoon ja moniin muihin asioihin.

Ennakointiprosessin ei aina tarvitse olla raskas, vaan sitä voidaan toteuttaa myös kevyemmin. Etenkin osana yrityksen strategiaprosessia se puoltaa paikkaansa. 1990-luvulta saakka jatkuneen kehityksen myötä yksityisten sote-yritysten määrä on vähitellen lisääntynyt. Vuonna 2017 sote-alanyrityksiä löytyi Suomesta n. 18 500 kpl (Tevameri 2018). Alan rakenne ja kilpailutilanne muuttuu. Osin sääntöjen ja lakien vuoksi, mutta tarpeita uudistumiselle luovat myös muutokset asiakkaiden odotuksissa ja käyttäytymisessä. Parhaiten yritys voi valmistautua tulevaan laittamalla oman toiminnan hyvään kuntoon asiakaitaan ajatellen.

Lähteet:

Tevameri, T. 2018. Sosiaali- ja terveyspalvelualan yritykset epävarmoista tulevaisuuden näkymistä hyvinvoinnin kasvuun? Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 38/2018. Tulevaisuuksien ennakoinnin työkalu sosiaali-ja terveysalanpk-yrityksille Linkki**Salla Kettunen,** asiantuntija, TKI /SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri **Anu Aalto,** lehtori **/**SeAMK Sosiaali- ja terveysala